

Měl jsem jakési nevalně důležité řízení v jistých moravských -icích, jedněch z mnoha, a sotvaže jsem vystoupil z prvního odpoledního vlaku, setkal jsem se na nádraží se známým, který tu dle domácího zvyku zevloval. Připojil se ihned ke mně. Kráčeli jsme kaštanovou alejí a libovali si půvaby venkovského pobytu.

„Je zde skoro tak pěkně jako u nás,“ povídám, rozhlížeje se po jasně zelených stráních. „A kde bydlíš?“

10 „Na ‚rovnoprávné poště‘. Je to tamhle na kopečku, ten starý velký barák.“

„Odkud ten podivný název? Zdá se nějak kousavý.“

15 „Je tam poštovní úřad a my mu říkáme ‚rovnoprávná pošta‘, protože... Ale to je celá historie... Pojd', napřed se posadíme...“

A když jsme seděli u piva v pěkné zahrádce místního „hotelu“, vypravoval.

20 „Na naší poště vládla ještě loni vdova s dcerou, letos vládne tu již jen vdova sama; dcera se v masopustě vdala. To ovšem není pranic zvláštního. Jest bezpochyby po našich zemích hojně poštmistrových vdov a s dcerami k tomu. Také ničím zvláštním není, že obě tyto dámy nebyly valně hezké, že však zato měly nazbyt oněch vlastností a způsobů, pro něž naši galantní muži nazývali je fešnými. Celkový
25 úsudek našich nevynikajících donchuánků, kteří sem tam docházeli na poštu, i když tam neměli co dělat, zněl v ten smysl, že paní poštmistrová jest rozhodně fešnější než její dvaadvacetiletá dceruška, která musela nosit stále krátké, ba velice krátké sukénky, aby matinka zdála se mladší.
30 Vlastního úsudku ti nepovím. Zajímá se a zajímám se více o fořtovíc Miladu, proti níž nejen paní poštmistrová, ale i slečinka z pošty byla škaredá jako noc, přestože měla pěkný vzrůst a vlnila se dobře právě na těch místech, kde my muži máme to nejraději. Ostatně kamarád Sojka —
35 znáte se prý, je to takový zuřivý moralista — říká, že není

odpornějších gest nad kokotérii obstarožných fešných vdov a přízrálých slečinek, zběsile lapajících po ženichu. Ani toho nevím, neboť moje... neboť Miladě je teprve sedmáct, dívám se jen na ni a vím, že má-li snad i chuť vdáti se jako bezpochyby každá, má především báječnou chuť milovat... Myslím, že by dovedla pro lásku zapomenout na svatbu...“ 5

Můj známý — mimochodem řečeno Heřman Sezima, úředník v místní továrně na stroje — zahleděl se sentimentálně do sklenice, jako by ve žlutém, trochu řídkém moku viděl zrcadlit se vášný obraz své zbožňované, pak udělal veliký, táhlý doušek a pokračoval: 10

„Skutečnou pozoruhodností byla však okolnost, že obě dámy, o nichž mluvíme, dávaly najevo neobyčejný smysl pro jazykovou a vůbec národní rovnoprávnost v míře opravdu překvapující. Pro svou osobu, kdybych měl čas o věci blíže uvažovati, hledal bych bezpochyby kořen tohoto pozoruhodného smyslu v citu pro povinnost, jenž na paní poštmistrovou přešel z jejího zemřelého manžela, který tu platil za nevšedně korektního úředníka, z matky pak přešel také na dceru. Sojka ovšem ve svém škarohlídství popíral v tomto případě každou možnost etičtějšího důvodu a tvrdil, že za vši tou domnělou rovnoprávností jest jen touha ulovit mužského, Čecha nebo Němce, jen když bude mítí ‚prachy‘. A uváděl mne často do značných rozpaků, neboť kdykoli jsme potkali spolu obě dámy, mružel skoro hlasitě: ‚Maso na prodej! Maso na prodej!‘ O poštmistrové mluvil velmi opovržlivě, nicméně zdálo se, že má jisté pochopení pro pozdní její laskominy. Zato o slečince vyjadřoval se s drsnou a bezohlednou krutostí, nazýváje ji rád obráceným pávem (který má hezké nohy, ale ošklivý ‚zobák‘), neboť nosila se dědinou opravdu trochu arogantně. Později ho přesadili — byl, jak víš, lesním adjunktem — a mně se skoro ulehčilo, ačkoli jsem ho měl upřímně rád. 15 20 25 30

Nejvíce mluvílo se u nás o poště asi před třemi lety. Tehda konaly se tam od jara do podzimu nedělní odpolední hostiny, jež se protáhly obyčejně až do posledního 35

vlak. Poštmistrovic žily sice dosti uzavřeně, přijímajíce neúředně jen vybrané mladé pány, z nichž většina přijížděla z města, ale služka jejich přinášela do obce každého večera podrobné bulletiny o všech důležitějších rodinných událostech. Tyto bulletiny byly zpočátku zcela oficielní. Obec dovídala se zejména, kolik stály ty neb ony šaty, ta neb ona hostina, ten neb onen bál. Služka byla všeobecně považována za velmi loajální a velmi hloupou. Později však ukázalo se, že její všetečnost má velmi dobrý čich.

10 Pozornost těch, kdož — jako já — nezajímají se o chatrné místní klípky, byla nejdříve povzbuzena tím, když naše veřejnost konstatovala, že nedělní zábavy na poště konají se střídavě, totiž že jednu neděli baví se dámy s jinochy českými, druhou neděli pak s mládenci německými, a to
15 s neochvějnou pravidelností. Pak dověděli jsme se překvapujících podrobností. Při českých večerech jest všechno české: na stěnách poprsí Havlíčkovy, podobizna Palackého, krajinka od Liebschera; na stole Maršnerova čokoláda, matiční zápalky, Lidové noviny atd.; při večerech německých
20 pak všechno německé: poprsí Bismarckovo, podobizna nějakého německého poslance, jehož jména jsem již zapomněl, obraz od Deffreggera, čokoláda od Klugeho, sirky schulvereinské, Tagesbote atd. Rovněž knihy v polici nad pohovkou střídaly se co týden, české ustupující německým
25 a naopak.

Nebudu tě unavovat výčtem všech ostatních fakt, svědčících o této důsledně prováděné snaze o rovnoprávnost aspoň všude tam, kde počínání obou dam dalo se kontrolovat. Opakuji: podrobnosti byly skutečně překvapující.
30 V obci našli se ovšem posměváčkové, ale celkem přijata byla věc s jistým zadostučiněním hlavně na české straně, neboť Němců u nás skoro není. Rozumní lidé chápali, že tu jde o úzkostlivé přenesení korektního chování z úřadu do domácnosti a logicky považovali náš poštovní úřad za
35 vzor úřadu národně nestranného, zvláště když i razítko úřední vyhovovalo v tomto směru úplně.

Věrohodnost i těch nejpitvornějších služčiných bulletinů byla potvrzena neobyčejně panem nadučitelem, který

jednoho rána, vrací se z časné procházky, na vlastní oči spatřil, kterak Fanda z pošty drhla kartáčem u pumpy dvě bíle lakovaná poprsí: jedno bylo zcela jistě Havlíčkovu a druhé zcela jistě Bismarckovu. Rovněž veškeré veřejné vystupování obou dam bylo ve shodě s jejich ‚rovnoprávnou‘ pověstí. Nikdo jich neslyšel, že by byly Čecha oslovily jinak než česky a že by byly s Němcem, jako je například pan přednosta, mluvily jinak než německy. 5

Loni však jednoho májového dopoledne v neděli stalo se něco neočekávaného. Celá obec to viděla, když slečinka z pošty v matinčíně průvodu odjížděla do města na matiční slavnost — v slováckém kroji pravém a drahém. Na české straně bylo pozorovati šťastný, mile roztažený úsměv; na německé nebylo pozorovati ničeho, neboť, jak jsem již pravil, není u nás skoro žádných Němců. Odpoledne konala se výborová schůze místního Sokola. Radikální členové navrhli ihned, aby dámám z pošty vysloveno bylo zvláštní deputací uznání. Proti tomu postavili se členové střizlivější, poukazující k tomu, že takovým způsobem mohly by býti dámy zastrašeny a donuceny přestati s osvědčováním svého češství. Debata prodloužila se dlouho do noci a nedospělo se k žádnému výsledku, což v zájmu spolku byl výsledek nejšťastnější, neboť zatímco výboři debatovali, roznesla se obcí zpráva, jež měla býti vlastně očekávána: že slečinka z pošty příští neděli pojedje na slavnost německých pěvců a že si již objednala k tomu účelu pravý tyrolský kraj. — 10 15 20 25

Pomalu dovídali jsme se také intimnější podrobnosti ze života na poště, zejména my mladí ze zdejší inteligence, kteří jsme čerpali nejen z bulletinů Fandiných, která mluvila k celé obci, ale i z cynických poznámek svého soudruha, bohatého synka zdejšího továrníka, jenž býval vítaným hostem na poště, ač se zdálo, že o to příliš nestojí. Nebudu tě unavovat podrobným výkladem toho, co, kdy, jak a kým bylo prořknuto a prozrazeno. Seznali jsme krátce, že stejný smysl pro rovnoprávnost projevují obě dámy i tehda, když své ctitele oblažují krajní přízní a půvaby nezahalenými. Nikdy nespočinuli v ohni jejich přízně 30 35

a jejich náručí dva Češi nebo dva Němci za sebou, ale vždy Čech po Němci a Němec po Čechu. Mluvílo se také o trikolórově barevných spodničkách, o dvojím systému monogramů na kapesníkách i košílkách a tak dále. Zejména pověstný však byl v užším kroužku našich mladých pánů slečninčin medailón, jež nosila na prsou pod košílkou. Vlastně medailóny dva, velmi si podobné. Na jedné jejich straně uzavřeno bylo vždy usušené kvítko, připomínající významný den strávený s tím, jemuž bylo dopřáno medailón objeviti a snad zulíbatí na slečninčiných ňadrech. Na druhé jejich straně pak byl sladký veršiček o lásce, a to na jednom český, na druhém německý...

Moje Milada nenosí žádného medailónu a má pravdu, neboť na poště způsobila tato věc velikou mrzutost a byla by dámy připravila o všechnu dobrou pověst, nebýti jejich duchapřítomnosti..."

Heřman Sezima zahleděl se opět velmi dlouze do sklenice, jako by v ní viděl ňadra své Milady bez medailónu, a pokračoval:

„Dopovím ti historii docela stručně. Stalo se prostě, že jistý německý jinoch, když byl ve svém poměru k slečince z pošty dospěl až k odhalení medailónu, učinil strašlivý objev. Nejenže na svrchní jeho straně byly veršičky české, ale na spodní našel dokonce kytičku suchých pomněnek, kterých se slečinkou nikdy netrhal a které ještě ke všemu svázány byly maloučkou stužkou červenobílou... Slečinka zapomněla toho dne medailón z minulé neděle vyměnit.

Po odjezdu vlaku slyšána byla v pozdní večer prudká hádka za zavřenými okny pošty. Matka trpce vyčítala dceři její neopatrnost. Německý jinoch odešel velice uražen a bylo nebezpečí, že rozšíří po městě pověst o českém stranictví na naší poště.

To stalo se pozdě na podzim a krátce duchapřítomností obou dam bylo to napraveno ihned v letošním masopustě. Slečinka z pošty provdala se za velmi bohatého a otlého, asi čtyřicetiletého Němce, takže bylo zjevno, že nemůže býti řeči o jejím českém stranictví. Aby však ani stranictví německé nemohlo dámám býti vyčítáno, oznámil živý

bulletin z pošty, že ženich slečninčin umí výborně česky, že se jmenuje Houžvička, čili odborným termínem řečeno, že jest nefalšovaný český renegát. Psal jsem o tom Sojkovi, který mi prostě odpověděl, že podobný konec na „rovnoprávné poště“ neochvějně předvídal a že jest rád nyní, kdy se ho dočkal... 5

Paní poštmistrová ztratila zatím mnoho ze své fešnosti, návštěvy přijímá zřídka, mladí páni tam vůbec již nechodí a poprsí Havlíčkovo válí prý se někde na půdě vedle Bismarckova. Nicméně neměl nikdo dosud příčiny stěžovati si na její nezachovávání národní nestrannosti; také razítko našeho poštovního úřadu zůstalo nezměněno a vyhovuje úplně. Jako dříve, mluví paní poštmistrová s Čechem česky a s Němcem německy. Jsme s ní spokojeni.“ 10

Zamyslíl jsem se hluboce, když Heřman Sezima skončil, a ve svém zahloubání nepozoroval jsem dlouho, že vypravuje mi opět o své Miladě... 15